

CASUS XLIV. In quibusdam Capitulis, quæ Præbendas suas conferendi jus habent, viget consuetudo, ut iis conferantur, quos Canonici morituros, dum suo renunciant Beneficio, designant. Potestne tolerari hæc consuetudo?

ꝛ. Consuetudo hæc prope admodum ad simoniam & parum tacitum accedit. Renunciationes ut sint integræ & ad amissum conformes menti Ecclesiæ, pure & simpliciter eas fieri oportet. In Gallia Canonicus, si morti proximus Beneficium suum resignavit, gaudet jure regressus. *Fromageau.*

Vide *Beneficiatus. Capitulum. Officium Breviarii.*

CANONICUS REGULARIS.

1. *Canonici Regulares* a Sæcularibus in hoc differunt, quod vivunt in communitate & Ordine religioso, vota emittunt, & regulam profiteantur, quæ plerumque est regula S. Augustini.

2. Sunt Titulares Beneficiorum suorum ut Canonici sæculares, Titulique eorum sunt perpetui & irrevocabiles. Verum Superior eos revocare potest cum consensu Episcopi.

CASUS. Canonicus Regularis quidam obtinuit Beneficium in Ecclesia Cathedrali, ubi vita regularis & reformatio fuit instituta. Quomodo possessionem ejusdem capiat?

ꝛ. Tenetur prius subire novitium, & dein vota renovare. Canonicis regularibus hujus Ecclesiæ Cathedralis non licet deferre comam fictitiam; tenentur gestare habitum album & rochetum; nec proprium possidere possunt. Episcopus, qui eorum Superior est, sub pœnis in jure latis eos compellere potest, ut omnia in commune conferant. *Fromageau.*

CANONISSA.

1. *Canonissæ* dicuntur virgines in communitate viventes, quæ more Canonicorum divinum in choro Officium peragunt. Ex his aliæ sunt Regulares, aliæ Sæculares. Canonissæ Regulares sunt vere Religiosæ; emittunt enim tria vota solemnita secundum Regulam S. Augustini, & servant clausuram. Sæculares autem nec vota, nec Religionis professionem emittunt, clausuram non servant, & possunt nubere, dimissis prius Præbendis, quas possident; Officium tamen divinum, ut priores, in choro peragunt, sacerdotesque Beneficiatos habent, qui missam ipsis celebrant. Dantur ejusmodi Canonissæ, quarum Abbatissa sola vota emittit. Institutum

stitutum earum a nullo unquam Concilio generali fuit approbatum tanquam Religiosum.

2. Institutum hoc coepisse creditur anno circiter 755; sed in Concilio Vernollensi, quod citatur, & hoc anno celebratum fuit, fit tantum mentio de Monachabus. Non reperitur vestigium ejusdem, nisi primum in Concilio Francofurtensi habito anno 794; sed tam ex hoc, quam ex Concilio Cabillonensi de anno 813, colligitur, institutum hoc non fuisse erectum sub debita forma. In hoc posteriore Concilio primum regulæ conscriptæ fuerunt pro iis, quæ se *Canonissas* nuncupabant. Concilium Aquisgranense anno 816. iterum alias constitutiones ipsis præscripsit; & secundum has emittebant votum continentiæ, extra claustra non egrediebantur; sed bona possidebant propria, & hæreditatis capaces erant, qui postremus articulus a Concilio Romano anno 1060. fuit deletus.

3. Successu temporis cum Canonissæ istæ in summam laxitatem delapsæ fuissent, utpote non amplius in eodem dormitorio cubantes, nec in eodem refectorio manducantes, libertatem e claustris egrediendi sibi arrogantes, ac votum continentiæ non amplius emittentes, vocatæ fuerunt *Canonissæ sæculares*. Concilia, Pontifices & Episcopi ea de causa varias constitutiones ediderunt, ut eas ad vitam regularem denuo revocarent. Creditur, omnes has Canonissas primam originem suam habere a Monialibus Benedictinis relaxatis. In Gallia non dantur tales Canonissæ.

CASUS I. Ernestina Canonissa sæcularis sæpe recusat obedire Abbatissæ suæ, dicens, se, cum non emiserit votum obedientiæ, tam parum obligari ad obediendum sub peccato, quam parum obligatur Canonicus ad obediendum Decano Capituli.

ꝛ. Absque peccato non potest Abbatissæ suæ denegare rationabilem obedientiam. Comparatio cum Canonicis respectu Decani sui neutquam procedit: Decanus enim non est Superior Canonici in particulari, ut Abbatissa est Superiorissa cujuslibet Canonissarum, eaque immediata. *Pontas.*

NOTA. Etiam Canonici Sæculares tenentur obedire Decano in rebus pertinentibus ad disciplinam Clericalem vel Canonicam, ubi Episcopus hanc partem sollicitudinis reliquit Decano.

CASUS II. Hortensia Canonissa adoptavit Paulinam amicam suam in neptem, ut ei sic aditum panderet ad Capitulum, prout moris est, eamque sic habilem redderet ad Canonica-tum primo vacaturum. Canonissa adoptans dono accepit a paren-

parentibus hujus puellæ triginta aureos. Absque omni tamen prævia conventionem aut inductione, sed solum honorarii instar, quod adoptanti fieri antiqua fert consuetudo. Hortensia tamen scrupulo agitata, eo quod has pecunias receperit, querit, num hæc consuetudo sit licita, & a peccato aliena; an legitime hos triginta aureos sibi acquisierit.

R. Praxis, de qua agitur, veram continet simoniam circa Beneficium, aut saltem omnem ejus apparentiam. Ratio, quod honorarium istud sit mere gratuitum, & absque ulla prævia conventionem oblatum, non sufficit ad excusandam Hortensiam. *Pontas.*

NOTA. Vide damnatas propositiones ab Alexandro VII. 22. & ab Innoc. XI. 45.

CASUS III. Puella quædam inter Canonissas recepta est; eo quod nobilitatem equestrem, & quidem per quatuor stirpes deductam, quæ ad obtinendum Canonicatum requiritur, per falsum juramentum sibi affinxerit. Quid illi agendum?

R. Præbendam suam pure & simpliciter dimittere tenetur in manus Collatoris: neque Papa eam in possessione hujus Beneficii stabilire poterit. Si insuper expendisset quidpiam pro obtinendo hoc Canonicatu, etiam simoniæ rea foret. *De Lamet.*

CASUS IV. Canonissæ Montibus (a Mons) Urbe Hannoniæ erant olim Regulares; sed post sæcularisationem adhuc divinum in choro Officium peragebant. Postmodum tamen plures earum ad id se non obligari credebant, contententes, Præbendas, quas possiderent, non esse Beneficiales.

R. Tenentur ad cantandum divinum Officium in choro, & quæ chororum non adeunt, ad privatam recitationem. Obligatio hæc ipsas quovis sequitur, & Capitulum in eo dispensare non potest. Etiam illæ, quæ nec fructus grossos, nec distributiones Præbendarum suarum recipiunt, tenentur recitare Officium divinum ratione *Tituli Canonissarum*, quem gerunt. Tenentur Officium recitare in lingua latina, etiam quando privatim recitant, & sequi Chorum, quando ibi sunt præsentés. Officia autem alia; ad quorum recitationem non obligantur, possunt recitare in lingua Gallica. *Fromageau.*

CANTOR.

CASUS. Cantor quidam possidet Canonicatum suæ dignitatis unitum. Potestne alterutrum sine altero resignare?

R. Non

R. Non potest; pensionemque retinere non licet, nisi ex Chori præfectura & Canonicatu simul sumptis. Si simplex esse Canonicus perseveret, non poterit præcedere successorem suum, nec ullam aliam Dignitatem; sed tenebitur suam sedem occupare pro gradu novi Canonici, nisi ex favore Capituli dignior ei locus assignetur. *Fromageau.*

CAPELLA.

CASUS. Presbyter missam celebrat in Capella campestri, etsi sciret, eam non esse benedictam, ibique commissum fuisse homicidium.

R. Agit contra legem prohibentem celebrationem Missæ in Ecclesiis & Capellis publicis, per consecrationem aut benedictionem cultui divino nondum dicatis. De cætero non videtur, eam peccasse contra aliam legem: per effusionem enim humani sanguinis tantum ideo polluitur locus sacer; quia ejusmodi effusio adversatur sanctitati legali, quæ Ecclesiis nostris per consecrationem aut benedictionem confertur. Jam vero cum Capella isthæc nec consecrata nec benedicta fuerit, dici non potest, eam per effusionem sanguinis pollutam fuisse. *Pasq. de Sacrif. Anach. de Sacram. C. B.*

CAPELLANIA.

CASUS I. In Ecclesia Collegiata suppressæ fuerunt plures Capellanæ absque causa legitima. Potestne Capitulum tuto conscientia suppressarum proventibus gaudere?

R. Non potest; neque potest iudicio contendere, aut suam interponere auctoritatem, ut Capellanæ istæ iis auferantur, qui eas a legitimis collatoribus obtinuerunt. Si Capitulum litigio causam hanc evincat, punctualiter tenebitur exequi omnes clusulas in sententia suppressionis præscriptas; & quilibet Canonicorum scientium, quod Capitulum hos redditus iniuste retineat, tenetur restituere partem suam Capellanis, si qui sunt adhuc, aut erogare in pauperes. *Fromageau.*

CASUS II. Valerianus fundavit Capellaniam cum onere singulis diebus festis in loco foundationis missam celebrandi; & in hunc finem sufficiens stipendium assignavit Capellano. Accidit autem, ut dies, qui tantum feriatu erat ex devotione, fieret festus de præcepto. Teneturne Capellanus eo die in Capella foundationis missam celebrare?

R. Si

ꝛ. Si pro qualibet missa determinatum stipendium fuit assignatum, Capellanus eo die non tenetur celebrare in Capella foundationis, etsi retributio totalis foret sufficiens etiam comprehendendo hanc missam. Ratio est; quia in hoc casu nullum stipendium fuit assignatum pro missa hac die celebranda. Si vero retributio Capellano est assignata in genere pro omnibus missis simul sumptis, tenetur hoc die ibi celebrare, supposito quod retributio foret sufficiens etiam comprehendendo hanc missam. Ratio desumitur ex voluntate præsumpta fundatoris, qui censetur voluisse, ut singulis diebus festis missa celebretur in loco foundationis. C. B.

CAPELLANUS.

CASUS I. Capellanus quidam obligatus ex fundatione, ut singulis diebus missam applicet ad intentionem fundatoris Capellanæ, quærit, num eam applicare teneatur etiam in die omnium fidelium defunctorum & in Cœna Domini si hoc die missam celebret?

ꝛ. In die animarum tenetur applicare ad intentionem fundatoris; quia nec existat ulla lex positiva, nec consuetudo habens vim legis, vi cuius quis teneatur hoc die applicare pro animabus purgatorii. Et hinc nihil impedit, quo minus suprascriptus Capellanus eo die missam applicet ad intentionem fundatoris. Verum non tenetur applicare in Cœna Domini; quia hoc die celebrare non potest, nisi ex indulto particulari a Superioribus specialiter sibi concessio. Jam autem voluntas fundatoris derogare non potest huic privilegio; quia fundator imponere non potest aliam obligationem, quam quæ juri Communi conformis est. *Pasqual. de Sacrif. q. 1133. & 1135. C. B.*

CASUS II. Presbyter quidam recipit stipendium missæ dicendæ pro causa summi momenti; eam autem primum post dies aliquot legit.

ꝛ. Si causa, ob quam petitur missa, est actu pendens; ut si v. g. missa peteretur pro felici exitu litis, pro restitutione infirmi &c. Presbyter peccat mortaliter eam differendo, teneturque restituere. si durante tempore, quo hanc missam celebrare distulit, æger obierit, aut lis dijudicata fuerit. Si autem causa non est hujus naturæ, dicendum, Presbyterum non peccare missam differendo, saltem si offerentes stipendium non statim eam legi voluissent, neque teneri ad restitutionem; cum missa adhuc possit habere effectum suum.

Mar-

Marchin. c. 31. n. 2. & 5. Anacl. tract. 14. dist. 5. q. 8. n. 97. Girib. c. 6. n. 38. & 39. C. B.

CASUS III. Presbyter quidam recepit stipendium missæ legendæ pro determinata persona, quam etiam legit, quin tamen habuerit intentionem satisfaciendi suæ obligationi, quam contraxit recipiendo stipendium.

ꝛ. Si Presbyter iste nunquam habuit intentionem legendi missam pro persona, quæ eam petit, certum est, ipsum non satisfacisse suæ obligationi; quia affirmari non potest, quod missam legerit pro hac potius persona, quam pro alia. Si vero Presbyter recepto stipendio aliquoties habuit intentionem legendi missam pro persona petente, pariter certum est, eum satisfacisse suæ obligationi, & ad nihil ultra teneri; etiam si eo die, quo missam celebravit, novam intentionem non habuerit, dummodo priorem intentionem non retractaverit. *Girib. de sacrif. Miss. c. 4. n. 3. Cacheran. t. 9. c. 4. §. 2. n. 30. Lug. disp. 8. sect. 6. n. 93. C. B.*

CASUS IV. Fundator Capellanæ in literis foundationis sic se exprimit: deligatur Sacerdos, qui oret pro me singulis diebus in missa. Quæritur, quomodo clausula ista sit intelligenda; num sacerdos singulis diebus teneatur missam celebrare pro fundatore.

ꝛ. Tenetur missam celebrare; quia ex verbis fundatoris satis colligitur, intentionem ipsius fuisse, ut singulis diebus legatur missa pro se: si enim alia fuisset mens ipsius, aliter explicare se debuisset. Ad hæc, si non evidenter certum est, eum aliud voluisse, argumentum desumi debet ex præsumptionibus: stat autem præsumptio pro eo, quod fere semper contingit, sed fere semper contingit, ut fundator petat applicationem Missæ pro se, *Tamb. l. 3. c. 1. §. 3. n. 28. De Lugo disp. 21. sect. 1. n. 23. Barbof. tom. 2. de Potest. Episc. alleg. 24. n. 35. C. B.*

NOTA. In antiquis foundationibus ante sæculum XIV. hæc præsumptio non habet locum; quia illo tempore ob raritatem Missarum potius intendebatur celebratio Missæ, quam applicatio particularis pro uno, de qua nemo somniavit ante Scotum, ut observat Benedictus XIV.

CASUS V. Presbyter quidam cum neminem reperisset, qui sibi ad aram serviat & respondeat, ipsemet partes ministri agit.

ꝛ. Peccat graviter, si praxis ista non nitatur legitima dispensatione, aut in urgentissima necessitate fundetur. *Suares disp. 87. sect. 2. Facundez in 1. præc. lib. 2. cap. 21. n. 4. & alii.* Ratio est; quia agit contra præceptum Ecclesiæ in
Dist. Cas. Confc. Tom. 1. N pluri,

pluribus Conciliis prohibentis, ne quis sacerdos missam celebret, quin saltem habeat unum ministrum Altari assistentem. C. B.

CASUS VI. Sacerdos quidam rogatus a duabus personis, ut ad intentionem earum missam legat, primam missam applicat pro illa persona ex his duabus, quæ prima datura sit stipendium.

ꝑ. Hæc applicatio non est licita: ut enim fructus sacrificii valide & licite applicetur alicui, intentionem sacerdotis applicantis absolutam & determinatam esse necesse est, id est, independentem ab omni incerto eventu. Revera, si sacerdos applicare potest sacrificium illi ex duobus, qui primus oblaturus sit stipendium, aut fructus sacrificii tamdiu manere debet suspensus, usquedum post expletionem conditionis applicari possit, aut statim debet applicari illi, qui primus dederit stipendium: neutrum dici potest; alias enim missa dici posset pro homine actu in statu peccati mortalis constituto, eum in finem, ut ipsi applicetur, dum iterum cum Deo in gratiam redierit; quo in casu in hominis illius potestate esset ponere aut non ponere conditionem, fructum sacrificii, qui sibi jam foret applicatus, reddere aut non reddere sibi utilem. Utrumque est absurdum. *Homob. de exam. Eccles. tr. 4. c. 14. n. 130. Marchiu. tr. 5. part. 2. cap. 31. n. 9. & 10. C. B.*

CAPELLANUS REGIUS.

Vide SIMONIA Caf. 48.

CAPITANEUS.

1. Quod hic de Capitaneo dicitur, de cæteris pariter intelligendum est Officialibus bellicis, qui militibus imperandi jure potiuntur: omnes enim perinde tenentur sua secundum justitiam Principi præstare servitia, belli leges servare absque omni injusta exactione, vexatione, fraude, injusta comminatione, & crudelitate, nec permittere, ut ejusmodi excessus in Principis ditione aut in subditos illius suis a militibus committatur; alioquin ipsimet a suis illata damna præstare tenentur.

2. Officialis bellicus legitimus eorum dominus est, quæ hostibus quocumque demum in loco in bello justo eripit; excipit tamen hos casus, ut si Salvaquardia, seu securitatis custodia ipsis fuisset concessa, aut si ab ipsis exacta fuisset contributio, ad quam solvendam se pararent.

3. Offi-

3. Officialis bellicus in honore habeat Ecclesias, & alia loca sacra; nec unquam vasa sacra, aut aliquid divino cultui dicatum auferat.

CASUS I. Alcibiades Capitaneus cohortis centum peditum quatuor aut quinque habet famulos domesticos, qui in lustratione plerumque agunt milites supposititios. Inspector, licet perbene advertens, id tamen dissimulat.

ꝑ. Non potest Alcibiades sibi retinere stipendium, quod pro militibus hisce supposititiis ex cassa Regia ipsi solvitur, sed in conscientia tenetur ad restitutionem ejusdem; a qua obligatione minime excusatur per silentium, aut etiam consensum Inspectoris. *Pontas.*

CASUS II. Lyfimachus Capitaneus cohortis defultoriæ cum suos duceret ad exercitum, a septem aut octo pagis in via sitis recipit pecuniam sub prætextu, ut impedirentur vexationes alias fieri solitæ a militibus.

ꝑ. Absque injustitia non potuit recipere hanc pecuniam, teneturque ad restitutionem. *Pontas.*

CASUS III. Hanibal Capitaneus militum pyropolariorum jussu cum sua cohorte se conferre in urbem quampiam pro præsidio, præmittit militem, quem & ipse post quinque aut sex dies sequitur. Vix destinatum terminum attigerat, mox querelæ ad ipsum delatæ sunt, quod milites varias devastationes, extorsiones & furta in via commiserint: promittit autem, se castigaturum reos, & restitutum, quod apud eos adhuc reperturus esset.

ꝑ. Coram Deo per hoc non satisfacit; sed tenetur reparare omnia damna illata vel ex bonis damnificantium, vel in defectu eorum ex suis: potuisset enim impedire transgressiones militum, si ipsemet, prout debuisset, eos conduxisset in via. *Pontas.*

CASUS IV. Maximilianus Capitaneus peditum, cum urgeret tempus novos conscribendi milites, nec necessariam ad id pecuniam haberet, obtinet a Governatore Provinciæ designationem ad exiguam urbem, ut ibi congreget milites suos. Verum convenit cum Magistratu oppiduli, se cum cohorte sua ibi stationem non fixurum, si sibi numerentur 400. floreni, quibus ocyus numeratis Magistratui tradidit apocham, summamque acceptam impendit pro conscriptione militum.

ꝑ. Si contractus iste non est injustus, non tenetur restituere acceptos 400. florenos; sed necessarium est etiam, ut Governator Provinciæ assignare potuerit locum pro congregandis militibus cum permissione, ut Capitaneus cum incolis pacisci possit de redemptione; et si Capitaneus teneatur ad resti-

N 2

tutio-

tutionem summæ acceptæ, restitutio faciendâ est Regi. *Pontas.*

CASUS V. Astolphus Capitaneus Turmæ centum equitum iussus diversari in quodam oppido, ultro conventionem iniit cum Magistratu, quod, si sibi solverentur 125. floreni, cum suis diversari velit in hospitibus & suburbiis, & quidem propriis impensis. Paulo post cum distributio facta esset, mansionesque pro centum equitibus assignatæ, agnitum est, esse tantum octoginta equites, quod & Magistratui innotuit, qui petiit, ut Capitaneus pro defectu equitum conditam quoque summam minui pateretur: attamen Astolphus minis id effecit, ut sibi solveretur summa pro centum equitibus integra. Interea res delata ad Judicem statim confici non potuit, ita, ut Capitaneus cum suis etiam alteram noctem in eodem loco transigere debuerit, idque absque iussu Regis, & propriis sumptibus.

R. Astolphus tenetur urbi restituere, quod ultra numerum octoginta equitum accepit. Officiales subalterni, qui partem habuerunt in hac conventionem, & accepta summa pecuniæ, pariter tenentur ad restitutionem pro ratione accepti; sed non in solidum, si cooperati non sunt ad injuriam Capitanei. Idem dicendum de quibusdam amicis Capitanei, qui hac occasione Officiales bellicos se finxerunt, quales non erant; & hinc fraudulentæ conventionis & injusti lucri participes se reddiderunt. *Pontas.*

CASUS VI. Sigismundus Capitaneus equitum in terras hostiles ablegatus ibi abstulit vasa argentea aliæque mobilia pretii 2000. florenorum, quæ pro securitate in Ecclesia fuerant deposita.

R. Sigismundus nihil prorsus tenetur restituere. *Pontas.*
Vide *Bellum.*

CAPITULUM.

1. Nomine *Capituli* hic intelligitur Conventus Decani, & Canonicorum alicujus Ecclesiæ congregatorum pro tractandis negotiis spiritualibus & temporalibus eos concernentibus. Hujus congregationis autoritas omnis, regulariter loquendo, residet *in majori & saniori parte.* Talis congregatio absque urgenti necessitate institui non debet diebus festis, aut sub Missa Canonica.

2. In jure duplex tantum Dignitatum genus reperitur in Capitulis, Archipresbyteratus scilicet & Archidiaconatus. Reliquæ Dignitates, ut Decani, Thesaurarii, Præpositi, & Cantoris per consuetudinem tantum sunt introductæ.

3. Dig-

3. Dignitas est *Præminentia, rerumque Ecclesiasticarum administratio cum jurisdictione.* Personatus autem est *Præminentia sine jurisdictione.*

4. Capitulum jurisdictionem habet tam in suos Capitulares, quam in eos, qui a Capitulo dependent, in iis omnibus, quæ *levi correctioni* subjacent. Si Capitulum per privilegium a jurisdictione Episcopi exemptum est, Episcopus illud visitare non potest; & si Officialem habet, ad eum pertinet, non vero ad Officialem Episcopi, Canonicos, eosque, qui sunt de corpore Capituli, aut ab eo dependent, iudicio persequi.

5. Capitulum jure gaudet deputandi quospiam ad Concilium Provinciale, in quo statuuntur, quæ in omnibus Provinciæ Ecclesiis sunt observanda; deputatique ipsius suffragium habent deliberativum in omnibus, quæ concernunt exemptiones, privilegia, jurisdictionem, & jura temporalia Capituli. Statuere insuper potest, quidquid ad bonum regimen Ecclesiæ conducit; dummodo ejusmodi statutum ad diminutionem servitii divini non vergat.

6. Capitulum Ecclesiæ Cathedralis defuncto Episcopo succedit in omnibus, quæ sunt jurisdictionis voluntariæ & contentiosæ de jure communi pertinentis ad Episcopum defunctum, exceptis tamen non nullis casibus in Jure Canonico expressis. Potest conferre Beneficia curata, quæ sunt collationis necessariæ; Sacerdotibus committere administrationem sacramenti poenitentiae; eorum potestatem limitare ad tempus, loca, & personas; potest denique concedere facultatem absolvendi a casibus defuncto Episcopo reservatis, & a censuris, nec ipsa quidem excommunicatione a jure aut ab homine excepta.

CASUS I. Vacante Sede Episcopali Foffenbronensi, Capitulum Cathedrale convenire non potuit in eligendo pro regimine Diocesis durante vacatura idoneo Vicario Generali, nisi primum quindecim diebus post mortem Episcopi, dum quemdam Theologiæ Baccalaureum elegit. Metropolitanus diffensionem Capitularium inaudiens prævenit Capitulum quatuor aut quinque diebus, & in Vicarium Generalem nominavit alium, qui erat Licentiatum juris.

R. Vicarius a Metropolitano nominatus habendus est legitimo. Observandum tamen, in Gallia ad literam non observari hoc Concilii Tridentini decretum, vi cujus Capitulo tantum conceduntur octo dies ad electionem Vicarii, ita ut iis elapsis privetur jure eligendi: hæc enim poena censetur esse tantum comminatoria. *Pontas.*

CASUS II. Canonici Ecclesie Cathedralis Sedunensis in Helvetia quærent, an Sede Episcopali vacante possint alteri Episcopo committere Ordinationes sacras in sua Ecclesia obendas.

ꝛ. Possunt. *Pontas.*

CASUS III. Capitulum cujusdam Ecclesie Cathedralis in Gallia jam a longo tempore habet consuetudinem 1. ut vacante Sede Episcopali nominet quinque Vicarios Generales, decem Officiales, novem Promotores, quinque Secretarios, & octo Advocatos, qui omnes sunt de corpore Capituli. 2. Ut designet unum Officiale & Promotorem principalem pro Urbe Episcopali; & unum Officiale foraneum cum Promotore ac Libellione, qui exerceat jurisdictionem contentiosam in alia Urbe Diocesis. 3. Ut obliget hunc Officiale foraneum, ejus Promotorem, Tabellionem & Secretarium ad duas tertias proventuum ex suis officiis redactorum consignandas Capitulo, illique solvendas, qui ad hoc deputatus fuerit a Capitulo; quæ dein duæ partes tertiæ dividuntur inter Canonicos juxta ordinem tabulæ. Quæritur jam

1. An consuetudo constituendi omnes hos Officiales juxta ordinem præfatum sit legitima, & hinc continuanda.

2. An consuetudo obligandi Officiales foraneos ad duas tertias proventuum solvendas Capitulo sit legitima tam respectu Canonicorum hæc officia exercentium, quam aliorum Presbyterorum exterorum, quibus in casu, quo ea suscipere recusant Canonici, illa committuntur.

3. Quid agendum his Officialibus, si consuetudo sit illegitima, & tamen major pars Capitularium velint illam continuare?

4. An saltem non liceat Capitulo memoratos proventus deinceps destinare in utilitatem Ecclesie, ad fabricam, vel in alias causas pias.

ꝛ. Hæc consuetudo Capituli, cum videatur esse abusus, omnino abolenda est.

Ad 1. Quæsitum respondetur, quod non amplius deinceps Sede vacante Officia modo præfata sint distribuenda, sed introducenda consuetudo universaliter recepta in omnibus Capitulis totius regni.

Ad 2. Officiales & Promotores sibi ipsis retinere possunt proventus, quos ex suis functionibus percipiunt.

Ad 3. Officiales taliter constituti, cum non sint judices aut Superiores Capituli, in quorum potestate sit abolere consuetudinem hanc perversam jam introductam, non agerent prudenter, si aperte se opponerent. Nihilominus tenentur agere,

agere, quantum in ipsis est, ut Capitulum ad tollendam hanc consuetudinem permoveant.

Ad 4. Non foret improbandum statutum Capituli, vi cujus proventuum præfatorum duæ partes tertiæ applicarentur in utilitatem Ecclesie, si Ecclesia his indigeat. *Pontas.*

CASUS IV. Episcopo quodam Gallie defuncto Capitulum Cathedrale statim suscepit administrationem Diocesis in spiritualibus, ediditque Constitutionem pro correctione morum in Parochis, Beneficiatis, ac omnibus Clericis. Quidam Parochus, qui habebatur pro docto, recusavit promulgare hanc Constitutionem, eoquod abusivam esse crederet.

ꝛ. Haud male egit Parochus iste; & Capitulum non habet jus contra ipsum procedendi tanquam reum inobedientie. cum non potuerit ejusmodi constitutionem edere per semetipsum, sed solum per unum aut plures Vicarios ad id constitutos, ut nomine Capituli exerceant potestatem sibi commissam, postquam literæ Vicariatus in forma authentica expeditæ, publicatæ & debito modo innotuæ fuerint. *Pontas.*

CASUS V. Capitulum Vilnense propria autoritate fecit conclusum Capitulare in forma statuti, vi cujus Canonici diebus Dominicis & festis non lucrentur distributiones, nisi intersint omnibus Horis Officii; econtra aliis diebus lucrentur omnes distributiones, dummodo intersint duabus Horis majoribus.

ꝛ. Capitulum non potuit condere tale statutum, & Canonici tuta conscientia non possunt se eidem conformare, cum sit abusivum, Conciliis adversetur, & jam sæpius a Parliamentis reprobatum fuerit. *Pontas.*

CASUS VI. Non nulli Canonici cujusdam Ecclesie in Regno Neapolitano prætendunt, Capitulum Sede vacante habere jus ex emolumentis sigilli jurisdictionis gratiosæ & contentiosæ impensas ad utriusque administrationem necessarias deducendi: alii vero contendunt, has expensas desumendas esse ex mensa Capitulari, quotidianas videlicet distributiones imminuendo pro rata summæ expensarum.

ꝛ. Fructus & emolumenta, generaliter loquendo, non pertinent ad Capitulum, sed ad successorem Episcopi defuncti. Interim tamen Capitulum non tenetur ferre impensas pro regimine Ecclesie vacantis faciendas; & hinc expensæ in Officiales Capituli jurisdictionem exercentes possunt sumi ex hisce emolumentis. *Pontas.*

CASUS VII. Episcopo quodam Galliae defuncto Capitulum Cathedralis inivit possessionem administrationis Diocesis, & duo vacantia Beneficia contulit; alterum curatum, cujus collatio pleno jure pertinet ad Episcopum, Aegidio; alterum Præbendam in Ecclesia Cathedrali, cujus collatio ad Episcopum & Capitulum simul spectat, Gentiano. Interea Augustus a Rege nominatus Episcopus obtentis Roma Bullis possessionem Episcopatus adiit; Petrumque ad Parochiam, & Paulum nominavit ad Præbendam. Petrus & Paulus dubitant de æquitate causæ suæ, & num absque injustitia possint persequi litem Aegidio & Gentiano intentatam.

ꝑ. Pro resolutione hujus dubii sciendum, quod alia sit collatio coacta, alia necessaria, & alia libera. Coacta est, quæ petitur ad præsentationem Patroni, aut a Graduato aut Indultario. Necessaria est, quæ tangit Parochiam, cujus collatio spectat ad Episcopum. Libera est, dum agitur de Præbendis, aliisque Beneficiis simplicibus. Hinc Aegidius canonicè fuit provisus de Parochia. Quod attinet ad Præbendas, Capitulum de jure communi potest conferre eas, quæ sunt collationis Capitularis & Episcopalis simul. Sed in Gallia pro regula est Edictum Mensis Januarii 1682. vi cujus 1. In Ecclesiis, in quibus Capitulum est in possessione privative conferendi Dignitates & Præbendas, Rex Sede vacante nunquam confert. 2. In collationibus alternativis Rex succedit in jus Episcopi defuncti, ut si servato ordine penes Episcopum fuisset collatio, jam Sede vacante Rex conferat. 3. Dum Episcopus & Capitulum conferunt cumulative, ut in hoc casu, Rex habet jus nominandi Commissarium, qui Sede vacante conferat una cum Capitulo. 4. Denique si Capitulum tantum habet jus nominandi, & Episcopus conferendi, tunc a Capitulo fieri debet præsentatio Regi, penes quem est expeditio provisionum ad Beneficium. Ex his principiis sequitur, provisionem Gentiani non esse canonicam, si Capitulum non nominavit cumulative cum Commissario regio. Adde, in hoc posteriore casu Capitulum non posse conferre Præbendam vacantem alicui, qui jam est Canonicus in eodem Capitulo, talemque collationem esse nullam. *Pontas.*

CASUS VIII. Parochia quædam canonicè unita est Capitulo Ecclesiæ Cathedralis de Balbastro; & Canonici functiones Parochiales relinquunt cuidam Vicario amovibili. Quæritur autem, an id Canonici faciant tuta conscientia: an quilibet Canonicus Presbyter habeat potestatem, aut etiam obligam-

obligationem exercendi functiones parochiales? Et num hi Canonici indigeant approbatione Episcopi pro exercitio functionum parochialium?

ꝑ. Unio Parochiæ ad Capitulum non habet alium effectum, nisi quod penes Capitulum sit potestas præsentandi Episcopo Vicarium, qui ab eo recipere debet approbationem & potestatem exercendi functiones parochiales. Vicarius autem non potest esse ex gremio Capituli, nec ratione ullius alterius Beneficii obligatus ad residentiam, denique debet esse perpetuus. Si Capitulum non præsentat Presbyterum ad hanc Parochiam, Episcopus habet jus propria autoritate aliquem instituendi; saltem si Capitulum non habeat speciale privilegium, idque legitimum. Unde sequitur, quod Canonicis, etsi sint Presbyteri, non incumbat onus in particulari exercendi curam animarum in præfata Parochia unita Capitulo; imo quod ne quidem habeant ullam potestatem audiendi confessiones, aut exercendi ullam functionem parochialem, nisi ad id sint approbati ab Episcopo, & consentiat Vicarius perpetuus Canonicè institutus ab Ordinario. *Pontas.*

CASUS IX. Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Vesuntinæ habet in suo territorio plura officia Judicum, quæ solet vendere vel in commodum Canonicorum Capituli, aut ut ex venditione redigatur mediocris summa pro reparatione Ecclesiæ, aut in fabricam applicanda.

ꝑ. Hæc venditio est illicita. *Pontas.*

CASUS X. Capitulum Bracarense constans sexaginta Canonicis Capitularibus convenit deliberaturum circa petitionem Archiepiscopi, vi cujus bona quædam hujus Ecclesiæ, quorum annui reditus 1000. floreni, ex causa legitima & valde urgenti alienanda forent. Omnes consenserunt, excepto unico, qui, jam alias male affectus erga Prælatum, solus se opposuit alienationi. Archiepiscopus tamen & Capitulum hoc non obstante perfecerunt alienationem.

ꝑ. Canonicus se opponens habet jus judicialiter agendi contra hanc alienationem, & procurandi declarationem nullitatis. Si nolit agere, saltem debet monere Procuratorem generalem Regis, ut afferat remedium. In negotiis, ubi de jure Episcopus tantum tenetur exquirere consilium sui Capituli, non absolute obligatur, ut se conformet huic consilio. *Pontas.*

CASUS XI. Evagrius Canonicus cujusdam Ecclesiæ Cathedralis in Gallia verbis insultavit Paulino Con-Canonico suo in pleno choro, qui eum propterea detulit ad Episcopum, ut

puniretur. Capitulum prævenit Episcopum, & Evagrium per otidium distributionibus quotidianis privavit, præ-tendens, hujusmodi delictorum punitionem in Canonicis suis ad se pertinere.

ꝑ. Hæc prætenſio Capituli juſta eſt, *Pontas.*

CASUS XII. Capitulum Eccleſiæ Herdenſis eſt in poſſeſſione juris judicandi ſuos Canonicos, ſic, ut a ſententia Capituli non poſſit appellari ad Episcopum, ſed tantum ad Archiepiscopum Tarraconenſem, qui jam præſcripſit hoc juſ contra Episcopum. Canonicus quidam illius Capituli ad manus habet Acta penitus contraria juri Archiepiscopali, faventia autem Episcopo, qui id ſciens efficaciter inſtat, ut a Canonico ſibi communicentur hæc Acta, eo fine, ut ſibi data occasione ſerviant contra Archiepiscopum.

ꝑ. Canonicus iſte poteſt abſque injuſtitia, imo debet Episcopo denegare hæc Acta. *Pontas.*

CASUS XIII. Capitulum quoddam vult eligere novum Decanum. Quid illi agendum?

ꝑ. Debet ea de re commonere omnes Canonicos abſentes, intra Regnum tamen exiſtentes. *De Lamet.*

CASUS XIV. Quænam eſt poteſtas Capituli concedendi diſtributiones abſentibus?

ꝑ. Capitula nec diſtributiones Officii Canonici, nec ſu-nerales concedere poſſunt iis, qui aut non ſunt præſentes, aut non reſident. Statutum, vi cujus hujusmodi diſtributiones concederentur abſentibus, aut non reſidentibus, foret ab-uſivum. *De Lamet.*

CASUS XV. Præbenda eſt annexa cuidam ex Dignitati-bus Capituli. Poteſtne Dignitatem hanc obtinens aliam cum ſua Dignitate Præbendam habere?

ꝑ. In eadem Eccleſia poſſideri non poſſunt duæ Præben-dæ. *De Lamet.*

CASUS XVI. Poſſuntne Capitula a Canonicis poſſeſſionem capientibus aliquid exigere ultra id, quod jure Cappæ ſol-vendum eſt?

ꝑ. Abſolute nihil exigere poſſunt; & ſi quid præter juſ Cappæ receptum ab iſtis fuiſſet, id omne reſtitui deberet Ec-cleſiæ. *De Lamet.*

Vide *Canonicus. Diſpenſatio in matrimonio Caſ. 32. & 39. Diſtributiones quotidianæ.*

CAPTI-

CAPTIVUS.

Captivi nomine hoc loco venit is, qui ab infidelibus cap-tus eſt, & exinde in periculo verſatur, ne a fide deficere cogatur.

CASUS. Chriſtianus Captivus poteſtne data occasione in libertatem ſe aſſerere, ſi periculum immineat, ne ad abne-gandam fidem ſit compellendus.

ꝑ. Poteſt; & qui in fuga ipſi ſubſidio ſunt, omnino non peccant. *Fromageau.*

NOTA. Hæc vera ſunt, niſi capti fuerint in bello infidelium juſto, v. g. ſi Chriſtiani fregerunt pacem & infideles neminem cogant ad ſuam Sectam, nec contra legem naturæ barbære tractent captivos.

CAPUCINUS.

CASUS I. Capucinus quidam ad Camaldulenſes tranſiit, ibique poſſeſſionem emiſit.

ꝑ. Profeſſio ipſius eſt valida, etſi eo tranſierit abſque li-centia ſuorum Superiorum; poteſtque in Ordine Camaldulen-ſium ad omnia Officia applicari. *Fromageau.*

CASUS II. Vir quidam, cujus uxor ſepelliri voluit apud Capucinos, teneturne in Eccleſia eorum fundare miſſam per-petuum, cujus quidem defuncta in teſtamento ſuo non me-minit? Poteſtne curare, ut corpus defunctæ conjugis trans-portetur pro ſepultura ad Moniales aut in alium locum? Si Monialibus promiſit exſtructionem monaſterii, fundationem-que ibi miſſæ perpetuæ, teneturne hoc promiſſum exequi?

ꝑ. Non tenetur fundare hanc miſſam; cum nullibi in ju-re reperiat, eum obligari ad fundationem inſtituendam in loco, ubi ſepelitur corpus; & maxime apud Capucinos, qui-bus a Concilio Tridentino prohibuitur eſt recipere fundationes miſſarum. Corpus defunctæ uxoris alio transportari non po-teſt. Denique promiſſum Monialibus factum tenetur exequi, etiamſi fuerit tantum verbale; idque majus bonum eſt, quam fundare miſſam apud Capucinos. *De Lamet.*

CASSA STIPENDIARIA.

I. Caſſa ſtipendiaria conſiſtit in meris fundationibus factis a perſonis privatis pro ſuſtentione pauperum ſtudioſorum in quibusdam Provinciis ad determinatum annorum numerum. Dicitur: *pauperum ſtudioſorum*, ad excludendos eos omnes, qui aliunde ſeu ex proprio patrimonio, ſeu ex Beneficiis ſe ſuſten-

sustentare possunt. Non potest autem ejusmodi studiosus stipendiarius disponere de suo Stipendio in favorem alterius.

2. Jurisdictio quoad Cassam stipendiariam ad Cancellarium Universitatis pertinet.

CASUS I. In Collegio Universitatis Burdigalensis Stipendium quoddam vacat, pro quo Jacobus pauper studiosus sollicitat: Ferdinandus autem, a quo illud dependet, aut qui saltem Jacobo id procurare potest, petit ab eo triginta florenos, quos vero Jacobus utpote pecunia destitutus daturum se nequam promittit. Ferdinandus in hoc antiquum se Collegii morem servare ait, cui omnes Stipendiarii se hucusque conformarunt; nihilominus tamen se illi daturum Stipendium vacans, quo deinceps uteretur, ut posset & vellet. Jacobus sic Stipendium consecutus est, & postmodum pecunia instructus numeravit Ferdinando triginta florenos.

3. Ferdinandus in conscientia tenetur omnia restituere. *Pontas.*

CASUS II. Candidus studiosus Grammatices in Collegio Universitatis Rhemenfis obtinuit ex favore Stipendium, et si pauper non esset.

3. Peccavit illud acceptando; & ideo tuta conscientia id retinere non potest. Tenetur illud dimittere, & omnia, quæ ex eo percepit, in favorem cujusdam pauperis studiosi restituere. *Pontas.*

CASUS III. In quodam Collegio sunt duodecim Stipendia constituta pro pauperibus studiosis e Picardia oriundis. Antonius eorum collator unum horum confert filio villici sui in Campania nato.

3. Collatio hæc nulla est. *Pontas.*

CASUS IV. Nearchus jus habet nominandi ad Stipendium 300. florenorum fundatum a Majoribus suis in quodam Collegio Parisiensi; quod, cum vacaret, non solum Balduino omnibus qualitatibus instructo, idque petenti non contulit, sed etiam sordidi lucri causa jam per duodecim annos quempiam ad illud nominare distulit. Balduinus tandem eo se providi curavit a Papa; quod Nearchus resciscens ocyus nominavit Martialem, qui etiam possessionem ejusdem adiit paucis diebus, antequam Balduinus provisionem suam recepit. Balduinus autem ipsi litem movet, ut a Judice compellatur Stipendio cedere.

3. Balduinus absque injustitia non potest ipsi litem intentare. *Pontas.*

CASUS V. Quid agendum, quando in Universitate originariæ foundationes Stipendiorum non amplius reperiuntur? Et quænam sunt obligationes Stipendiariosum?

3. In defectu Originalium foundationis ex antiquis statutis desumendum est, in quorum favorem, num divitum num pauperum, destinata sint Stipendia; & hinc Stipendiariis divitibus non est movendus scrupulus, si ex antiquis statutis non clare colligatur, ea fundata esse pro pauperibus: nihilominus tamen Stipendiarii pro posse in intentionem fundatorum inquirent necesse est. Stipendium vendere non potest, qui id sibi retinere non vult. Stipendiarii Clerici possidere non possunt Stipendia obligationes missarum annexas habentia, & pro Presbyteris fundata. Stipendiarii tenentur persolvere preces ex fundatione præscriptas; deficientes in hoc cuinam teneantur restituere, penes Episcopum est decidere. *De Lamet.*

CASUS RESERVATI.

1. *Casus reservati* nominantur quædam gravia & externa peccata, a quibus absolvendi jus sibi reservavit Papa, aut Episcopus, aut alius Superior Ecclesiasticus: quocirca reservatio casuum nihil aliud est, quam restrictio jurisdictionis quoad absolutionem quorundam peccatorum.

2. De Casibus Papæ reservatis sermo recurret in decursu hujus Tituli. Quoad Casus Episcopis reservatos, exclusis Parochis aliisque Confessariis, non datur determinatus a jure numerus; sed prudentiæ eorum relinquitur, ut eos sibi Casus reservent, quorum reservationem pro bono spirituali fidelium sibi subditorum magis expedire judicaverint.

3. Diximus: *peccata externa*; quia peccata interna, quantumvis enormia, inter Casus reservatos non numerantur: Ecclesia enim non judicat nisi de sibi cognitis.

4. Quilibet sacerdos per Ordinationem suam accepit plenam potestatem indiscriminatim absolvendi a quolibet peccato; & Ecclesia tantum suspendit exercitium hujus potestatis ad tempus, aut in perpetuum. Sed, cum ea non velit quemquam e suis perire, declaravit, a quolibet sacerdote, etiam suspenso, interdicto, aut excommunicato peccatorem quemlibet in articulo mortis valide ac licite posse absolvi, dum alterius Confessarii approbati copia non est.

5. Episcopi possunt absolvere ab omnibus peccatis Papæ reservatis, & ab excommunicatione iis annexa, cum peccata hæc